VÁRPALOTAI NAPLÓ

10 éves Várpalota

A Péti Nitrogénművek történetéből

BOMBATÖLCSÉR és romhalmaz. Ez a kép jellemezte a Péti Nitrogénművek gyártelepét az 1944. június 14-i és július 14-i bombatámadások után. A kárt 1947-ben 88 millió forintra becsülték.

1945. március 22-én a szovjet hadsereg felszabadította Pétfürdőt. Ezután néhány nap múlva a kevésbé megrongálódott olajüzemben megindult a termelés. A gyár dolgozói is egyre nagyobb számban tértek vissza a vállalathoz. Megkezdődött a romeltakarítás. Szovjet eredetű ammonitráttal pedig az erőmű beindítása után már pétisót is termelt a gyár.

1946-ban és 1947-ben az állam hatalmas támogatást nyújtott a vállalatnak, és így megindulhatott a tervszerű helyreállítási munka. Erre 1947—48—49-ben 83 millió forintot fordítottak. 1948 februárjában fejeződött be az újjáépítés, és megindult az élet a gyár egész területén. Termelni kezdett a gázgyár, a szintézis-üzem, a savgyár és a pétisó-üzem.

MÁR 1948-BAN megszülettek az első termelési sikerek. A napi 48 tonna ammónia termelésével túlszárnyalta a vállalat az addigi legmagasabb termelési eredményeket. 1949 decemberében, a „sztálini műszak" alatt a 60 tonnás ammóniatermelési szintet is elérték. A vállalat dolgozói mindezeket az eredményeket tovább fokozták, amikor is különösebb bővítés nélkül már a 70 tonnás szintet is sikerült elérni. 1948-ban új fejezet kezdődött a vállalat életében. Az államosítással megszüntették a budapesti központot, a nagy eladási és propaganda hálózatot. A termelés felfutásával egy időben egyes helyeken szűk keresztmetszetek mutatkoztak. Ilyen volt például a kevertgáz kéntelenítése is. Külföldi tapasztalatok alapján szervezték meg, és épült fel az aktívszenes kéntelenítő, kezdetben hat reaktorral. 1950-ben elkészült az új gázgyártó berendezés. Ezután a CO oxidációs-üzemben mutatkozott szűk keresztmetszet. Egy új fúvó beállításával ezt a problémát is sikerült részben megoldani. A több gáz termelése lehetővé tette a szintézis-üzem fokozatos terhelését, a berendezések maximális kapacitásáig. A cirkulációs gázsebesség növelésével növekedett a konverterek terhelése, és ezzel egyidejűleg az 1 órára eső termelés. Ebben az időben készült el a vállalat ötéves bővítési terve. Az ammónia-szintézis kapacitását napi 105 tonnában állapították meg. Ennek értelmében a továbbfeldolgozó üzemek kapacitását is bővíteni kellett. A már megépítésekor is korszerűtlen pétisó-üzem helyett megkezdődött az újtípusú, cseppentéses eljáráson alapuló pétisó-üzem tervezése.

MIVEL AZ AMMÓNIÁT feldolgozó üzemek építése késett, így a megnövekedett ammóniamennyiség feldolgozására eggyel növelték a hígsavüzemi elégető elemek számát. A megnövekedett véggáz részbeni hasznosítására nátriumnitrit üzemet állítottak fel. A tömény salétromsav-üzem bővítését az új hokó létesítésével oldották meg. A hígsavüzem bővítését az első tervek szerint a korszerű nyomás alatt működő abszorbciós rendszerrel akarták megoldani. A savalló anyagok hiánya miatt ezt a tervet csak jóval később, 1959—60-ban sikerült elérni. Abban az időben az abszorbciós tornyokat egy több, mint 30 éve üzemben nem levő savalló berendezés lebontása folytán nyert anyagból kellett felépíteni. Ezt, sajnos, már 1958-ban le kellett bontani, mert tönkrement. A hígsavüzem bővítése tehát hat darab, egyenként 500 köbméteres abszorpciós térfogattal rendelkező torony felépítésével, és hat új elégető elem felállításával fejeződik be.

A gyár bővítésének ez a szakasza 1955-re fejeződött be. Eddig felépült újabb hat kemence a gázgyárban, megtörtént a fúvóház átalakítása, és egy új, 3200 mm átmérőjű kokszgenerátor beállítása. Az aktívszenes kéntelenítő reaktorainak számát 14-re emelték. Az ammóniaszintézis gázigényének kielégítésére 1952-ben a Budapesti Gáz- és Kokszművektől egy Damag-rendszerű vízgázgenerátort vett át a vállalat.

AZ AMMÓNIASZINTÉZIS-ÜZEM bővítése során a CO oxidációs-üzem kapacitását kétszeresére emelték, s ugyancsak megkétszereződött a szénsavmosó berendezések kapacitása is. Két új nagyobb teljesítményű kompresszor beállításával a kompresszorok kapacitását mintegy 70 százalékkal növelték. A rézlúgmosó tornyok számát négyre emelték. A cirkulációs szivattyúk teljesítményének növelésével emelkedett az óránként szállított gáz mennyisége. A meglevő két konverter mellé egy újabbat építettek, és ezzel három cirkulációs kör létesült az üzemben. A cirkulációs gáz egy részének lefúvatása igen kános jelenség volt az üzemeltetés szempontjából. Ezért már 1954-ben újítás született ezeknek a gázoknak a hasznosítására. A javaslat megvalósítására csak 1960-ban került sor, az argon-üzem felépítésével és megindításával.

A SZINTÉZIS-ÜZEM bővítése után került sor az új technológiával dolgozó pétisó-üzem felépítésére. A semlegesítő rész kapacitása is növekedett, és így az eddigi óránkénti 800 köbméter ammóniagáz semlegesítése helyett most már 2600 köbmétert lehet feldolgozni. Az új pétisó-üzemhez új, és részben automatizált mészkőtörő és őrlő üzemet, valamint egy vagonbuktató berendezést is építettek.

A „gyógyítók" bálján

Évenként egyszer, a farsang közepén egy éjszakára új, derűsebb színt ölt magára a várpalotai SZTK épülete. Vidám kacagás és zeneszó hallatszik. Most, aki belép, örömmel lép be, és rá sem ismer a rendelő helyiségeire.

Az előtér büfévé alakult, ahol kellemes kávéillat és kedélyesen beszélgető és kávézó, a táncban kihevült és hűsülést keresők csoportja fogadja a belépőt.

A bejárattal szembeni várószoba ruhatárrá alakult, ahol sűrű, tömött sorban függnek a kabátok, ami arra enged következtetni, hogy odafönt telt ház van.

Az emeleti folyosón, ahonnan a zene és a jókedv hangjai szűrődnek, a konfetti hullása és szerpentinek kígyózó szaszegése szövi át az egyre jobban emelkedő hangulatot, és a boldog és önfeledt arcokat még színesebbre festi a lampionok sokszínű fénye.

Az ide belépő önkéntelenül is a fehér köpenyes, komolyarcú orvosokat kutatja, akik a diagnózisokról és a betegségekről tárgyalnak, s ehelyett estélyi ruhás nők és férfiak a szellemesség sziporkázásával gyógyítják egymás kedélyét. A folyosó két oldalán szorosan egymás mellett asztalok vannak, és az asztalok mellett jókedvű asztaltársaság. Sehol sincs üres hely, mégis az a benyomásunk, hogy így jobban elférnek az emberek, mint máskor, azokon a komor barna padokon, amelyeket erre az éjszakára száműztek.

A folyosó most bálterem. Túlsó végén rögtönzött színpadon jelenetet adnak elő az egészségügyi dolgozók KISZ és szakszervezetének egyesített öntevékeny színjátszói. A közönség a jelenetek végén lelkesen jutalmazza a fiatal együttes munkáját, amelyik hozzájárul a hangulat megteremtéséhez és elmélyítéséhez, mert még órák múlva is emlegették hol itt, hol ott a színdarab egyik-másik részletét. Ebből arra következtetünk, hogy a gyógyítás más módjához is értenek az egészségügy dolgozói.

Megkezdődik a tánc, az est szervezői megelégedéssel tekintenek végig a táncoló párokon és több, mint egy heti előkészítő munkájuk tulajdonképpen most teljesedik be. Jutalmuk az, hogy meggyőződnek arról: mindenki jól érezte magát.

Dr. Fülöp György és dr. Gellérfi Bertalan, akik a szervezésben a legjobban kivették részüket, a jól végzett munka tudatában adják át magukat a teremben uralkodó hangulatnak, de nem mindig zavartalanul, mert vannak apróbb teendők, melyeknek megoldását most is tőlük várják.

A sokszínű kavargásban felbukkan egy „civil" — az ügyeletes orvos — tévedés ne essék, nem mintha most akár az épületen belül, vagy kívül valami munkája lenne, mert mintha csak erre az éjszakára minden betegség elkerülte volna a várost, hogy ne legyen semmi, ami megzavarja azok szórakozását, akik egész éven át a gyógyítás őrhelyén állnak helyt.

A BIKA

Palotától Fehérvár felé menet, jóarcú magyar emberekkel, barázdáshomlokú, kérgeskezű, bajszos parasztokkal kerültem egy fülkébe. Hárman voltak. Nagyon szeretem a mezőgazdaságot, figyeltem hát minden szavukat.

— Azért a bikával nem kellett volna azt csinálni! — mondta kioktatóan a legidősebb bajuszos.

— Hát mit tehetett volna vele az a csóró, ha mindig megállította?

— Szólni kellett volna valakinek!

— De ha nem volt ott senki, aki jobban tudott volna bánni vele!

— Akkor is. A bikát kidrótozni, veszélyes és szabálytalan. Nem szabad. Ez a ti érdeketek!

Eleinte értettem a beszélgetést, de most valami mégis zavart. Miért kell egy bikát kidrótozni? És ha az az ember panaszkodik, hogy mindig megállította a bika, nyilván félt tőle. Ha viszont félt tőle, hogy merte ezt a nagy, erős állatot összedrótozni? És az hagyta?

Nem akartam azonban valami laikus kérdéssel nevetséges helyzetbe kerülni, hát úgy határoztam, óvatosan, kerülő úton tudakolom meg, ami fúrja az oldalamat. Az öreghez fordultam hát, tisztelettel:

— Bátyám bikagondozó a termelőszövetkezetben?

Meghökkenve néz rám a három ember.

— Miért... miért tetszik ezt kérdezni?

— Hát hogy annyira védi azt a bikát, amit megdrótoztak. Gondolom, bikagondozó lehet...

Összenéz a három ember, egy pillanatig uralkodnak magukon, azután olyan percekig tartó nevetés robban ki belőlük, hogy majd kiugrik a sínből az öreg kocsi. Most rajtam a meghökkenés sora:

— Miért... Miért nevetnek?

— Már hogyne nevetnénk! — mondja, még mindig könnyeit törölgetve az öreg. — Bányászok vagyunk mi, már évek óta Várpalotán. A bika az egy biztonsági berendezés a bányában. Ha egy csille megszalad, túl gyorsan fut, a bika automatikusan megállítja, nehogy baleset történjen. Nálunk az egyik bika kioldó szerkezete meglazult, majd minden csillét megállított. Az egyik szaktárs pedig fogta magát, kidrótozta, hogy egyáltalán nem működött. Ez veszélyes dolog és mi erről beszélgettünk. Maga meg...

Újra kirobban a nevetés, de most már én is velük tartok.

Tudom, túlsok paraszt akar mostanában egyszerre az iparba menni. Ez nem jó. De az ipari sereg tartaléka mégiscsak ott van, a falun. És jó látni, hogy onnan ilyen lelkes, lelkiismeretes emberek kerülnek ki, akik az új szakmát ilyen alaposan megtanulják, hogy szinte a vérükbe íródik.

(f.)

Magasabb szempont?

Ilyen és ehhez hasonló kijelentéseket hallunk több ízben akkor, amikor egyesek elkövetett hibákat másképpen magyarázni nem tudják. Tisztában vagyunk viszont azzal is, hogy valóban van olyan magasabb szempont is, melynek érdekében háttérbe kell helyezni egyéb érdekeket, még akkor is, ha abból valakinek kára származik.

Az alábbi eset is valószínűleg ilyen elv alapján magyarázható, azt azonban egyelőre nem tudjuk, hogy az eljárás a fenti két megállapítás melyikébe tartozik. Arról van ugyanis szó, hogy a Péti Nitrogénművek Erőműve együtt dolgozik, azaz kooperál az országos hálózattal. Ezt a kooperációt természetesen egy egységes szerv, az Országos Teherelosztó irányítja. Ez a szerv az igényektől függően irányítja az egyes erőműveket. Tisztában vagyunk a feladat nagyságával. A Péti Nitrogénművekben azonban a vállalati érdek egyben a népgazdasági érdeket is jelenti. Ezért káros a népgazdaság szempontjából is egy olyan eset, mint amilyen a legutóbb előfordult.

Február 4-én a Teherelosztó utasította a vállalatot, hogy 6-án reggel lépjen be három géppel a termelésbe. Ehhez az erőműben be kellett gyújtani a VI. sz. kazánba is, hogy a kazán hétfő reggelre termelhessen. Az előkészületi munkákat vasárnap kellett, bizonyos számú túlóra igénybevételével elvégezni. Hétfőn reggel annak rendje és módja szerint belépett a gép és az erőmű felment 10,8 MW terhelésre. Egy óra múlva azonban a Teherelosztó újabb utasítást adott, hogy az erőmű álljon vissza 8 MW-ra. Ez a teher öt kazán és két gép terhelésének felel meg. A három géppel és a hat kazánnal viszont este 9 óráig üzemelni kellett, ekkor állhatott csak le az egyik gép.

Szakemberek tisztában vannak azzal, hogy az ilyen terhelési mód milyen hatásfokromlással jár és milyen gazdaságtalan és így mennyire káros a vállalat és a népgazdaság szempontjából. Kétségtelenül előfordulnak előre nem látható esetek, de sajnos, a fenti eset február 8-án szinte szó szerint megismétlődött. Ha ez így megy tovább, érezhetően romlani fog a vállalat pénzgazdálkodása. Mégiscsak utána kellene nézni, hátha lehet ezen a téren is valamit tenni.

Hol szórakozzunk?

Új magyar filmet mutat be február 24-én és 26-án a Jószerencsét Művelődési Ház. A „Zápor" című film főszerepeit Bara Margit és Bessenyei Ferenc alakítja.

27-től 1-ig „Az utolsó és az első nap" című, magyarul beszélő szovjet filmet vetítik. A filmben két postás munkáján keresztül megismerjük sok család életét. Mindkét film korhatár nélkül.

Pétfürdőn, a József Attila kultúrkörben 24-től 26-ig a „Meghasonlás" színes szovjet filmet, 27-től március 1-ig a „Zápor" című magyar filmet vetítik.

Városunkban tovább tart a farsangi szezon, szombaton este 8 órakor a Péti Kőolajipari Vállalatnál tartják meg a hagyományos Olaj-bált. A tánczenét a Magyar Televízió tánczenekara szolgáltatja, Mező Mária énekművésznő közreműködésével. Tombola, hideg ételek, frissen sültek, cigányzene.

Itt állunk a sötétben

Az emberek többsége azért jár moziba, hogy néhány órát kellemesen töltsön el. A péti Korvin-moziban azonban az előadás újabban bosszúsággal kezdődik és ugyancsak bosszúsággal végződik. Azok a szerencsések, akik kezdés előtt közel állnak a bejárathoz, elfoglalják helyüket és, hogy még kényelmesebb legyen, az előttük levő padsort előretolják. Így, akik ebbe a sorba igyekeznek, már csak összegémberedve, fájó tagokkal nézhetik végig az előadást. Furcsa, ha a vezetőség egy-két sorral kevesebbet rakna be, nem lennének ilyen problémák.

Az előadás végén a néző, miután kiegyenesítette tagjait, imbolyogva elindul a fogason levő kabátja felé. Ugyanezt teszi kb. 200 ember. Egyszer csak az egyiptomi sötétség kellős közepén találják magukat és így már csak tapogatva találja meg mindenki a magáét. Lehet, hogy a villanyt leoltó jegykezelő ezen jól szórakozik, annál többet bosszankodik viszont a közönség, amely már határozottan únja ezeket a tréfákat. Csodálkozunk, hogy az illetékesek nem teremtettek még eddig rendet ezen a téren is.

Krónika

Németh János elvtárs, a megyei KISZ bizottság kultúrfelelőse az Ifjúsági Akadémia előadássorozatának keretében csütörtökön „Ki nevezheti ma magát művelt embernek?" címmel tartott előadást a városi KISZ bizottságon.

OLVASÓINK FIGYELMÉBE!
APRÓHÍRDETÉSEK a Naplóba
VÁRPALOTÁN IS LEADHATÓK:
Deberle Edéné, Várpalota Ságvári Endre utca 2. sz.
Telefon: 179.